

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ МЕТОДІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено методику проведення тренінгу для розвитку критичного мислення у молоді, що побудований на основі методів неформальної освіти.

Ключові слова: критичне мислення, тренінг, неформальна освіта, педагогіка.

Abstract

The method of training for development of critical thinking in young people, which is based on non-formal education methods was researched.

Keywords: critical thinking, training, non-formal education, pedagogics.

Вступ

У сучасному середовищі, де рівень доступу до будь-яких інформаційних ресурсів є досить високим і щоденний об'єм інформації, що опрацьовує людський мозок, зростає у геометричній прогресії, люди часто відчувають надлишок інформації. Для прикладу, деякі експерти стверджують, що, на основі інформації навколо, за день у людини генерується близько 70000 думок [1]. З ними, відповідно, формуються і висновки, а на основі висновків, що з'являються у невідфільтрованій гущі інформації, формується і сучасна особистість. Тому в даних реаліях досить важливим навиком для людей є вміння правильно працювати з інформацією, вміти її аналізувати, синтезувати, концентруватись тощо, тобто володіти компетенціями критичного мислення. Розглядаючи критичне мислення через призму педагогіки, варто зауважити, що вміння критично мислити – це навичка, яку неможливо розвинути в рамках традиційних лекцій чи презентацій. Про компетенції критичного мислення мало просто знати, його потрібно тренувати та розвивати.

Метою статті є дослідження проблеми розвитку критичного мислення за допомогою методів неформальної освіти.

Основна частина

Розглянемо сутність та зміст одного з методів неформальної освіти – тренінгового заняття.

Для втілення комплексного освітнього заняття для молоді, що сприятиме розвитку компетенцій критичного мислення, для початку потрібно сформулювати основні цілі заняття. Тренінг повинен зацікавити цільову аудиторію темою критичного мислення, надати можливість оцінити учасникам свій рівень критичного мислення, надати базові знання про компетенції критичного мислення та розвинути вміння критично мислити.

Наступним кроком, перед формуванням програми, є визначення цільової аудиторії – школярі та студенти віком від 16 до 20 років. Орієнтуючись на поставлені цілі та цільову аудиторію, пропонується програма тренінгу.

Перший етап – знайомство – має на меті закласти вільну та безпосередню атмосферу в аудиторії та забезпечити комфорт для переважної частини учасників. Він має вступний характер, у якому модератор лаконічно анонсує хід тренінгу та проводить інтерактивне знайомство [1]. Таким чином, кожен учасник має поспілкуватись зі всіма іншими, в результаті чого поступово зменшуються бар'єри у спілкуванні, що сприятиме успішному ходу заняття. Також, під час інтерактивного знайомства в ігровій формі, застосовується логіка, формування висновків, на основі спостереження, виявлення факту, що перше враження та зовнішність здійснюють великий вплив на думку про людину, проте часто є хибними. Дана вправа включає в себе базові принципи критичного мислення та показує необхідність володіння компетенціями критичного мислення, що зацікавить на вмотивує учасників на активну участь у тренінгу [1]. Після даної вправи, в учасників буде можливість висловити очікування від заходу, розповісти більше про себе та спільно сформулювати правила проведення тренінгу.

Другий етап – поняття критичного мислення – має на меті досягнення спільної точки розуміння поняття, якому присвячений захід. Будь-які знання закріплюються та зберігаються у пам'яті набагато успішніше, коли учасники відкривають ці знання на власному досвіді, формулюючи поняття власноруч. З цією метою, рекомендується використовувати метод формулювання поняття критичного мислення в інтерактивній формі. Пропонується усім учасникам розбитися по групам, кожній групі видається по 8 слів, 6 з яких належать до поняття критичного мислення, а 2 – не належать. Учасникам ставиться завдання сформулювати поняття критичного мислення та зобразити його у вигляді малюнка/схеми, аргументуючи кожне слово, чому воно відноситься або не відноситься до поняття критичного мислення. З результатами своєї роботи всі групи мають виступити та презентувати своє бачення поняття, відповідаючи на питання та зауваження модератора та інших учасників. Таким чином, вся аудиторія матиме спільне бачення поняття критичного мислення.

Третій етап – перевірка рівня критичного мислення. Даний етап включає в себе гру-провокацію, де модератор, шляхом маніпуляцій провокує учасників на хибні висновки та дії, та тест на визначення рівня критичного мислення, розроблений у формі, адаптованій для молоді [2]. На даному етапі учасники розуміють актуальність володіння та застосування компетенцій критичного мислення.

Четвертий етап – компетенції критичного мислення. На даному етапі пропонується презентація, що, шляхом приведення прикладів, пояснює, як працюють компетенції критичного мислення. Пропонується розглянути такі з них: вміння розпізнати проблему, вміння спостерігати та слухати, вміння опрацьовувати різні джерела інформації, вміння ставити питання, вміння розрізняти факти та міркування, вміння розрізняти маніпуляції, вміння мислити логічно, вміння приймати рішення [3].

П'ятий етап – закріплення інформації. Даний етап має на меті одразу ж після теорії потренувати та застосувати вміння критично мислити. Учасникам пропонується, на основі прочитаної модератором життєвої ситуації виділити і розрізнити факти, міркування, емоції, мотиви та підтексти. Так учасники зрозуміють, як багато чинників впливають на їх щоденні рішення і як можна уникнути маніпуляцій. Після даної вправи учасникам пропонується розділитись на команди та пройти квест, кожен етап з якого містить у собі завдання на тренування вищеперерахованих компетенцій.

Останній етап – підведення підсумків – має на меті аналіз користі проведеного заняття. Кожен з учасників матиме змогу висловити своє враження, надати конструктивну критику та поради, як краще можливо висвітлити дану тему.

Висновки

Встановлено, що застосування методів неформальної освіти, дозволяє підвищити зацікавленість молоді у розвитку компетенцій критичного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пометун Є. І. Критическое мышление для всех / Є. І. Пометун // Видавничий дім «Освіта», 2012. – 192 с.
2. Болтівець С.І. Андрагогіка як вчення про удосконалення дорослої людини / С.І. Болтівець // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – № 1. – С. 47-49.
3. Алексеева А. В. Застосування тренінгових технологій у процесі підвищення професійної конкурентоздатності особистості / А. В. Алексеева // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 9. – С. 34-42.

Чайковська Янна Вячеславівна – студентка групи УБ-17мі, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ua.yenn96@gmail.com

Науковий керівник: **Прищак Микола Дем'янович** – канд. пед. наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: m_pryschak@ukr.net

Chaikovska Yanna V. – student UB-17m, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : ua.yenn96@gmail.com

Supervisor: **Nicholas Pryschak Demyanovich** – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Building Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia, e-mail: m_pryschak@ukr.net

